

23. 5. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sporné navyšování cen energií některých dodavatelů a možnosti obrany

V posledních letech došlo k výraznému nárůstu velkoobchodních cen plynu a elektrické energie, který započal již v roce 2021 v souvislosti s pandemií COVID-19 a zvyšující se poptávkou a kulminoval v roce 2022 po invazi Ruska na Ukrajinu. Je tedy pochopitelné, že v důsledku navýšení velkoobchodních cen měli tendenci ceny zvyšovat i jednotliví dodavatelé. V naší praxi jsme se však setkali s případy, kdy se dodavatelé o zvýšení ceny pokoušeli taktéž v případech, kdy jim toto právo na zvýšení ceny nenáleželo, s tím, že poté, co jsme navýšení rozporovali, došlo k vrácení neoprávněně účtovaného rozdílu.

Podmínky navýšení ceny elektřiny jsou stanoveny v § 11a zákona č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), kdy dle odst. 2 platí, že *„zvýšení ceny za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změnu jiných smluvních podmínek dodávek elektřiny nebo plynu je držitel licence povinen prokazatelně a adresně oznámit spotřebiteli a podnikající fyzické osobě uvedené v odstavci 1 nejpozději třicátý den přede dnem její účinnosti způsobem uvedeným ve smlouvě o dodávce elektřiny nebo plynu nebo smlouvě o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu. Součástí oznámení je poučení o právu druhé smluvní strany odmítnout změny a vypovědět závazek ze smlouvy bez postihu podle odstavce 4.“* Dle § 11 odst. 3 energetického zákona pak platí, že *„nebude-li změna oznámena podle odstavce 2, nevyvolá právní účinky.“*

Toto ustanovení však nelze chápat tak, že by zakládalo právo dodavatele na jednostranné zvýšení ceny energií, jedná se pouze o mantinely sloužící k ochraně zákazníků, pokud dodavateli právo na zvýšení ceny svědčí. Aby dodavatel mohl provést jednostranné zvýšení ceny elektřiny nebo plynu, musí být toto jeho právo sjednáno ve smluvní dokumentaci mezi dodavatelem a zákazníkem – obvykle ve všeobecných obchodních podmínkách, jimiž se daný smluvní vztah řídí.

Změna ceny bude zpravidla prováděna prostřednictvím změny ceníku, který je svou povahou obchodními podmínkami, kdy možnost jeho změny se bude řídit taktéž § 1752 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, dle kterého: *„vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření smlouvy rozumná potřeba jejich pozdější změny, lze si ujednat, že strana může obchodní podmínky v přiměřeném rozsahu změnit“,* přičemž nebyl by sjednán *„rozsah změn obchodních podmínek, nepřihlíží se ke změnám vyvolaným takovou změnou okolností, kterou již při uzavření smlouvy strana odkazující na obchodní podmínky musela předpokládat, ani ke změnám vyvolaným změnou jejich osobních nebo majetkových poměrů.“* Rozsah možných změn tedy může být sjednán, přičemž v takovém případě lze změnu provést pouze ze sjednaného důvodu a ve sjednaném rozsahu, který zároveň musí být přiměřený. Pokud rozsah změn nebyl sjednán, nelze změnu odůvodnit důvody předvídatelnými již při podpisu smlouvy či důvody stojícími na straně dodavatele, který chce jednostranně podmínky změnit.

Současně dle komentářové literatury k § 11a energetického zákona je třeba posuzovat platnost ujednání o možnosti jednostranné změny obsahu smlouvy v konkrétním případě, a to zejména z hlediska dobrých mravů podle § 580 občanského zákoníku, dále zda bylo zvýšení provedeno v

přiměřeném a mravném rozsahu, či zda se strana nepokouší závazek změnit či vymezit zneužívajícím způsobem (viz komentář k § 11a energetického zákona - Zdvihal, Z., Svěráková, J., Med, J., Osadská, J. a kol. Energetický zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1805 s.).

Ve smluvních vztazích se spotřebiteli dokonce Energetický regulační úřad klade vyšší požadavky na ujednání o změně obchodních podmínek (ceníku), když nepostačuje pouhé ujednání o tom, že dodavateli svědčí právo na jednostranné zvýšení ceny. Možnost jednostranně změnit ceník musí být omezena na odůvodněné případy, přičemž musí být jasně stanoveno, za jakých podmínek může k jednostrannému zvýšení ceny ze strany dodavatele dojít. Tento důvod musí být objektivní, vážný a konkrétní. Absence těchto náležitostí způsobuje nicotnost ujednání o možnosti jednostranné změny smluvních podmínek - zvýšení ceny (viz stanovisko Energetického regulačního úřadu ze dne 26.4.2018, č. 3/2018).[\[1\]](#)

Jednostranné zvýšení ceny elektřiny nebo plynu je tedy možné pouze pokud ujednání ve smlouvě či obchodních podmínkách dodavateli tento postup umožňuje, přičemž v případě spotřebitelů je třeba, aby byly podmínky pro zvýšení podrobněji specifikovány. Uplatní se také korektiv dobrých mravů, a to jak co se týče možnosti samotného zvýšení, tak co se týče výše, o kterou je cena dodávek energií zvyšována. Nezáleží přitom na tom, zda je smlouva o dodávkách energie uzavřena na dobu určitou či neurčitou.

Pokud se však dodavatel přímo ve smlouvě o dodávkách elektřiny nebo plynu zaváže, že po určitou dobu bude cena dané komodity fixována, nemůže přistoupit k jednostrannému zvýšení, ani pokud by to obchodní podmínky umožňovaly.

Stejně tak by tomu bylo, pokud by ve smlouvě o dodávkách bylo například nezřídka používané ustanovení o garanci nižší ceny, než je cena dominantního dodavatele v regionu. Odchylná ujednání ve smlouvě mají před zněním obchodních podmínek přednost v souladu s § 1751 odst. 1 občanského zákoníku.

Jako příklad můžeme uvést aktuální právní věc, kterou se naše kancelář zabývala, kdy náš klient odebíral elektrickou energii od společnosti LAMA energy, a.s. a byla mu cena elektřiny zvýšena v druhé polovině roku 2022 téměř devítinásobně. Toto zvýšení však nemělo oporu v obchodních podmínkách, navíc přímo ve smlouvě o dodávkách byla sjednána garance ceny elektřiny tak, že nepřevyší cenu dominantního dodavatele. Při mimosoudním jednání dodavatel uznal chybný postup a podařilo se nám dosáhnout opravy faktur vystavených po zvýšení ceny, což pro klienta znamenalo úsporu několika desítek tisíc korun. Taktéž obchodní podmínky dalších alternativních dodavatelů neumožňovaly jednostranné zvýšení cen, jedná se například o obchodní podmínky společnosti MND Energie a.s., NWT a.s., Hanácká plynárenská s.r.o., Dobrá Energie s.r.o. či Jihlavské plynárny s.r.o. a dalších.

Pro úplnost je třeba dodat, že výše uvedené podmínky zvyšování ceny se týkají pouze neregulované (obchodní) části ceny, kterou určuje dodavatel. Z povahy věci se nemůže týkat regulované části ceny, kterou stanovuje Energetický regulační úřad a je pro všechny dodavatele závazná.

Od 1.1.2023 je neregulovaná část ceny elektřiny zastropována nařízením vlády č. 298/2022 Sb., o stanovení cen elektřiny a plynu v mimořádné tržní situaci a o stanovení s tím souvisejícího nejvyššího přípustného rozsahu majetkového prospěchu zákazníka, kdy cena za dodávky elektřiny může činit maximálně 5.000,- Kč/MWh bez DPH a cena za dodávky plynu maximálně 2.500,- Kč/MWh bez DPH. V současné době však lze stále v některých případech napadat neoprávněné zvýšení ceny dodávek energií, které bylo provedeno před tímto datem. Navíc pokud cena elektřiny nebo plynu před zvýšením nedosahovala této výše a dodavatel neměl právo cenu zvýšit, je možné se domáhat dodržení původně sjednané ceny, která může být nižší než cena zastropovaná.

Závěr:

Zvýšení ceny neregulované části dodávek elektřiny a plynu je možné pouze za splnění několika podmínek, a to:

1. Možnost zvýšení ceny musí být ujednána ve smluvní dokumentaci, obvykle v obchodních podmínkách.
2. Ve smlouvě nesmí být sjednána fixace ceny nebo garance určité výše ceny.
3. Ujednání o zvýšení, jakožto i samotný úkon zvýšení musí být proveden v přiměřeném rozsahu a v souladu s dobrými mravy.
4. U spotřebitelů a podnikajících fyzických osob musí být zvýšení provedeno v souladu s podmínkami dle § 11a energetického zákona.
5. V případě spotřebitelů musí být již v samotných obchodních podmínkách jasně stanoven objektivní, vážný a konkrétní důvod, pro který může k jednostrannému zvýšení ceny ze strany dodavatele dojít.

Jestliže kterákoli z výše uvedených podmínek nebyla splněna, zvýšení ceny je neoprávněné a lze se domáhat vrácení přeplatku.

Mgr. Michaela Adamusová,
advokátní koncipient

JUDr. Tomáš Vymazal,
advokát

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ || JUDr. Tomáše Vymazala

[Advokátní kancelář JUDr. Tomáše Vymazala](#)

Wellnerova 1322/3C
779 00 Olomouc

tel.: + 420 581 200 576

e-mail: info@ak-vymazal.cz

[1] Ve stanovisku ERÚ ze dne 26.4.2018, č. 3/2018 se uvádí: „Aby tedy dodavateli elektřiny či plynu v tzv. spotřebitelských vztazích vzniklo právo jednostranně změnit smluvní podmínky, nejenže takové právo musí dodavateli elektřiny nebo plynu vyplývat ze smlouvy uzavřené se spotřebitelem, popř. z obchodních podmínek, které platily pro smluvní vztah se spotřebitelem v době sjednání smlouvy, ale ve smlouvě musí být rovněž sjednán objektivní, vážný a konkrétní důvod (podmínka), pro který má dodavatel elektřiny či plynu právo smluvní podmínky jednostranně změnit, a tím tak zasáhnout do obsahu závazků smluvních stran. Není-li ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem takový objektivní, vážný a konkrétní důvod sjednán, jsou ujednání opravňující dodavatele elektřiny či plynu k jednostranné změně smluvních podmínek nicotná.“

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)